

Seria Sherlock Holmes

Un studiu în roșu – Arthur Conan Doyle

DOMNUL SHERLOCK HOLMES

În anul 1878 mi-am luat diploma de doctor în medicină la Universitatea din Londra și am plecat la Netley pentru a face cursul obligatoriu pentru chirurghi militari. După ce am terminat aceste studii am fost desemnat chirurg-asistent la Regimentul al V-lea de Pușcași din Northumberland. Acesta era incartiruit în India la acea vreme, și înainte de a ajunge eu acolo, izbucnise al doilea război din Afghanistan. Ajuns la Bombay, am aflat că armata mea înaintase printre munți și era deja departe în interiorul teritoriului inamic. I-am urmat totuși, împreună cu mulți alți ofițeri aflați în situația mea și am reușit să ajungem cu bine la Kandahar, unde am găsit regimentul și mi-am preluat imediat îndatoririle.

Campania a adus multora dintre noi onoruri și avan-sări în grad, însă mie mi-a adus doar ghinion și dezastru. Am fost luat de la brigada mea și mutat la regimentul Berkshire, cu care am participat la fatidica bătălie de la Maiwand. Acolo am fost lovit în umăr de un glonț de pușcă, care a fracturat osul și a zgâriat artera subclaviculară. Aș fi căzut în mâinile soldaților arabi dacă nu era curajul și devotamentul lui Murray, subalternul meu, care m-a aruncat pe spatele unui cal de povară și m-a readus în siguranță în liniile engleze.

Având dureri mari și fiind slăbit de efortul prelungit la care fusesem supus, am fost trimis împreună cu un mare număr de răniți suferinzi la spitalul principal din Peshawar. Aici m-am mai întremat, iar starea mi s-a îmbunătățit cât să pot merge prin cameră și chiar să ies un pic pe verandă, când am fost lovit de febra enterică, blestemul teritoriilor indiene. Luni întregi viața mea a atârnat de un fir, și când mi-am revenit, în sfârșit, și am intrat în convalescență, eram atât de vlăguit și de slab încât o comisie medicală a hotărât că nu trebuia irosită nicio zi ca să fiu trimis în Anglia. Am fost astfel detașat la batalionul „Orontes” și o lună mai târziu am ajuns pe pontonul din Portsmouth, cu sănătatea iremediabil distrusă, dar având permisiunea unui guvern grijuliu de a petrece următoarele două luni încercând să mi-o îmbunătățesc.

Nu aveam nicio rudă în Anglia, de aceea eram liber ca pasărea cerului – sau atât de liber cât îi permite unui om un venit de unsprezece șilingi și șase pence pe zi. În aceste condiții m-am îndreptat desigur spre Londra, marea hazna spre care se scurge toți leneșii și toți pierde-vară din întreg Imperiul. Acolo am stat o vreme la un hotel privat de pe Strand, ducând o existență lipsită de confort și fără vreun țel, cheltuind toți banii pe care îi aveam, mult mai repede decât ar fi trebuit. Starea finanțelor mele devenise atât de îngrijorătoare, încât mi-am dat seama că trebuia ori să plec din marea metropolă și să mă opresc undeva la țară, ori să-mi schimb complet stilul de viață. Alegând a doua variantă, am luat hotărârea de a părăsi hotelul și de a mă muta într-o locuință mai puțin pretențioasă și mai puțin costisitoare.

Chiar în ziua în care am decis astfel stăteam în barul „Criterion” când cineva m-a bătut pe umăr. M-am întors și l-am recunoscut pe tânărul Stamford, care imi fusese asistent la Barts (Spitalul St. Bartholomew). Apariția unei fețe cunoscute în marea de străini din Londra este intradevăr un lucru plăcut pentru un om singuratic. Pe vremuri, eu și Stamford nu eram așa de apropiați, dar acum l-am salutat cu entuziasm, iar el la rândul lui părea încântat să mă vadă. În plină manifestare a bucuriei, l-am invitat să luăm prânzul împreună la Holborn și am pornit într-acolo cu o trăsură.

— Ce s-a întâmplat cu tine, Watson? m-a întrebat el cu o expresie de vădită uimire, în timp ce trăsură uruia pe străzile aglomerate ale Londrei. Ești slab ca așchia și galben ca turta de ceară.

I-am povestit pe scurt aventurile mele și abia terminasem, când am ajuns la destinație.

Sdrăcutul de tine! zise el compătimitor după ce ascultase toate nenorocirile ce mi se întâmplaseră. Si acum ce faci?

Caut un loc să stau, am răspuns. Caut un răspuns la întrebarea: Este posibil să stai într-un spațiu confortabil la un preț rezonabil?

Ciudat! zise insoțitorul meu. Ești a doua persoană pe ziua de azi care mă întreabă asta.

Si cine este prima? am întrebat.

Un coleg care lucrează la spital, în laboratorul de chimie. Se plângea azi dimineață că nu găsește pe nimeni cu care să împartă plata chiriei unor camere bune pe care le-a găsit, dar care costă prea mult pentru buzunarul lui.

Pe Jupiter! am strigat. Dacă vrea într-adevăr pe cineva cu care să împartă spațiul și chiria, eu sunt omul potrivit. Prefer să locuiesc cu cineva decât singur cuc.

Tândrul Stamford mă privi oarecum contrariat pe deasupra paharului de vin din care sorbea.

Încă nu-l cunoști pe Sherlock Holmes, zise. S-ar putea să nu vrei să stai cu el tot timpul.

De ce, ce e în neregulă cu el?

Ah, nu am zis că ar fi ceva în neregulă. Are niște idei puțin ciudate – este foarte interesat de anumite ramuri ale științei. Dar din câte știu, este destul de cumsecade.

Student la medicină, presupun, am zis eu.

Nu am idee ce studiază. Cred că anatomie, și în plus este un chimist de primă clasă, dar din câte știu nu a făcut niciodată cursuri de medicină. Își alege cursurile la întâmplare și într-un mod cam bizar, dar are o multime de cunoștințe remarcabile care îi uimesc pe profesorii săi.

Nu l-ai întrebat niciodată ce are de gând să facă? am întrebat.

Nu. Nu este un om ușor de discutat, deși poate fi destul de vorbăreț când are chef.

Aș vrea să-l întâlnesc. Dacă ar fi să locuiesc cu cineva, aș prefera un om liniștit, studios. Nu sunt încă suficient de săndtos ca să fac față gândirii și agitației. Am avut suficient parte de amândouă în Afghanistan când mă ajungeam până la sfârșitul vietii. Cum pot să dau de prietenul dăta a tădu?

Sigur este în laborator, răspunse insoțitorul meu. Ori nu dă pe-acolo cu săpăturile, ori lucrează de dimineața până noaptea. Dacă vrei, dă-mă o tură împreună după masă.

Desigur, am răspuns, apoi discuția s-a îndreptat spre alte subiecte. În drum spre spital, după ce am plecat de la Holborn, Stamford mi-a mai dat niște detalii despre domnul pe care doream să-l iau colocatar.

Să nu dai vina pe mine dacă nu te înțelegi cu el, zise. Nu știu despre el prea multe, doar cât am putut să află când ne întâlnim ocazional în laborator. Tu ai hotărât că vrei asta, așa că eu nu sunt răspunzător.

Dacă nu ne înțelegem, ne despărțim și gata, am răspuns. Mi se pare, Stamford, am adăugat privindu-l lung, că dai înapoi. Are omul vreo problemă de comportament, sau ce are? Nu te sfii să-mi spui.

Nu e ușor să descrii ceva de nedescris, răspunse el râzând. Holmes este un pic prea

științific pentru mine – pare că nu ar avea emoții, sentimente. Mi-l imaginez dându-i unui prieten o picătură din cel mai tare alcaloid, dar nu din răutate, dacă mă înțelegi, ci pur și simplu din curiozitate, ca să aibă o idee exactă asupra efectelor. Ca să fiu corect, cred că l-ar lua el însuși cu aceeași ușurință. Pare să aibă o pasiune pentru cunoștințele clare și exacte.

Deci este foarte precis.

Da, dar câteodată exagerează. Să vezi când lovește cadavrele în sala de disecție cu bătă, cu siguranță e un lucru bizar.

Lovește cadavrele?

Da, ca să verifice la cât timp după moarte se mai produc vânturi. L-am văzut cu ochii mei.

Si mai zici că nu este student la medicină?

Nu. Dumnezeu știe ce studiază. Dar uite că-am ajuns și ai să-ți poți face singur o impresie despre el.

Pe când vorbeam, am cotit pe o stradă îngustă și apoi am intrat printr-o ușă lăptosă care dădea într-o aripă a spitalului. Locul imi era cunoscut și nu am avut nevoie de îndrumări ca să urc pe scara din piatră gri și să imi croiesc drum prin coridorul lung cu pereți albi spălăciți și uși maronii. Spre capăt, un pasaj cu boltă

joasă dădea din culoar și ducea spre laboratorul de chimie.

Acesta se afla într-o cameră înaltă, plină cu nenumărate sticlute aliniată. Ici-colo erau mese late și joase acoperite cu retorte, eprubete și lămpi Bunsen care ardeau cu o lumină albastră. În cameră era doar un student, care stătea aplecat peste o masă, adâncit în munca sa. La sunetul pașilor noștri el privi împrejur și sări în picioare cu un chiot de bucurie.

L-am găsit! L-am găsit! strigă către însoțitorul meu, alergând spre noi cu o eprubetă în mână. Am găsit un agent chimic care reacționează numai în contact cu hemoglobina. Dacă ar fi descoperit o mână de aur nu ar fi ardat mai fericit de atât.

Doctorul Watson, domnul Sherlock Holmes, zise Stamford făcând prezentările.

Ce mai faci? întrebă el înfocurat, strângându-mi mâna cu o forță de care nu-l credeam capabil. Ai fost în Afghanistan, din câte văd.

De unde știi asta? am întrebat uimit.

Lasă... zise el chicotind. Acum discutăm despre hemoglobină. Înțelegi, desigur, importanța descoperirii mele?

Ca și chimie, fărâșind, este interesant, am răspuns, dar din punct de vedere practic...

Vai băiete, este cea mai practică descoperire medico-legală din ultimii ani. Nu înțelegi că putem analiza fărâșind petele de sânge? Ia vino încoace! În entuziasmul său, mă prinse de mână și mă trase spre masa la care lucrase.

Să luăm niște sânge proaspăt, zise el înfigându-și un ac în deget și trăgând cu pipeta picătura care ieșise. Acum, pun picul dăta de sânge într-un litru de apă. Observi că amestecul pare a fi apă curată. Concentrația de sânge nu poate fi mai mare de unu la un milion. Nu mă îndoiesc totuși că voi obține reacția caracteristică.

În timp ce vorbea, aruncă în vas câteva cristale albe, apoi adăugă niște picături dintr-un lichid transparent. Într-o clipă, conținutul vasului se coloră într-o tentă slabă de maro roșiatic și un praf mai închis la culoare se precipită pe fund.

Ha! Ha! izbucni el bătând din palme și privind ca un copil încântat de noua lui jucărie. Ce ziceți de asta?

Pare a fi un test foarte precis, am remarcat eu.

Minunat! Minunat! Vechiul test cu extract de guaiac era foarte greoi și nesigur. Examinarea microscopică a corpusculilor din sânge nu are nicio valoare dacă petele au câteva ore vechime. Această metodă funcționează la fel de bine indiferent dacă sângele este vechi sau proaspăt. Dacă ar fi existat testul dăta, sute de oameni care acum se plimbă liberi ar fi fost demulți pedepsiți pentru crimele lor.

Într-adevăr! am murmurat.

Cazurile de crimă depind de această analiză. Un om este suspectat de crimă probabil la câteva luni după comiterea ei. I se examinează hainele și se descoperă pete maronii pe ele. Sunt pete de sânge, de rugină, de fructe, sau ce sunt? Este o întrebare care a dat bătăie de cap multor experți, și de ce? Pentru că nu există un test sigur. Acum avem testul Sherlock Holmes, nu va mai fi deloc dificil.

Ochii îi străluceau în timp ce vorbea. Duse mâna la inimă și se aplecă, în sunetul aplauzelor unei mulimi plătuite de imaginația sa.

Merți felicitări, am spus foarte uimit de entuziasmul său.

A fost un caz anul trecut, von Bischoff, in Frankfurt. Ar fi fost cu siguranță spânzurat dacă ar fi existat acest test. Apoi au mai fost: Mason, in Bradford, faimosul Muller, Și Lefevre din Montpelier, Și Samson din New Orleans. AȘ putea înȘira douazeci de cazuri in care s-ar fi dovedit decisiv.

— Parcă ai fi o agendă ambulanta a crimelor, zise Stamford râzând. Ai putea scoate un ziar cu toate astea. Sa-l numeȘti „Știrile vechi ale Poliției”.

Ar putea fi interesant de citit, remarcă Sherlock Holmes punându-Și un plasture pe deget. Trebuie sa fiu atent, continua el zâmbind căre mine, fiindcă bag mâinile destul de mult prin otrăvuri. Zicând acestea, imi arată mâna pe care avea mai mulți plasturi Și pete de la acizii puternici.

Noi am venit aici cu treaba, zise Stamford aȘezându-se pe un scaun cu trei picioare Și impingând cu piciorul unul spre mine. Prietenul meu caută gazda, Și cum tu te plângeai că nu găseȘti pe nimeni cu care sa împarti chiria, mi-am zis c-ar fi bine sa va întâlniți.

Sherlock Holmes parea incântat de ideea de a împarti locuinta cu mine.

Am pus ochii pe un apartament in strada Baker, zise el, care este perfect pentru noi. Nu te supăra mirosul de tutun tare, sper?

Eu fumez numai țigari răsucite marinăreȘti, am răspuns.

E destul de bine. Mai mereu manevrez substanțe chimice, iar câteodata fac experimente. Crezi că te deranjează?

Chiar deloc!

Ia sa vedem ce alte neajunsuri mai am. Din când in când mă cuprinde depresia Și nu deschid gura zile in Șir. Sa nu crezi că am ceva cu tine dacă se întâmplă asta. Doar lasă-mă in pace Și imi revin imediat. Tu ce ai de mărturisit? Este bine ca fiecare sa Știe părțile rele ale celuilalt, inainte ca doi oameni sa inceapa sa locuiasca impreuna.

Această examinare reciproca m-a făcut sa râd.

Am un pui de bulldog, am zis, nu-mi place galagia pentru că sunt cu nervii la pământ, mă trezesc la niște ore imposibile Și sunt foarte leneȘ. Am alte vicii când mă simt bine, dar astea sunt cele mai importante in prezent.

SocoteȘti Și cântatul la vioara tot galagie? întreba el neliniȘtit.

Depinde de cel ce cântă, am răspuns. O vioara bine mânuita este o incântare Și pentru zei, pe când una prost...

Ah, e in regula, strigă el râzând. Cred că putem considera totul stabilit. Asta, dacă locuinta ti se pare agreabilă.

Când putem sa o vedem?

Vino la mine mâine la prânz Și mergem impreuna sa aranjăm, raspunse el.

Fix la prânz, am zis strângându-i mâna.

L-am lăsat printre chimicale sa lucreze, iar noi am pornit pe jos spre hotel.

Apropo, am întrebat subit, oprind Și intorcându-mă spre Stamford, de unde Știa flacaul ca am venit din Afghanistan? Însoțitorul meu zâmbi enigmatic.

Asta e mica lui ciudațenie, zise el. Mulți oameni au vrut sa afle cum de Știe el diverse lucruri.

Aha, un mister? am strigat frecându-mi mâinile. Asta-i foarte interesant. Îți multumesc tare mult că ne-ai făcut cunoȘtința. Înveți despre omenire studiind oamenii, Știi?

Atunci trebuie sa-l studiezi, zise Stamford. TotuȘi, vei vedea că este cam dificil. Pun pariu că el o sa afle mai multe despre tine decât tu despre el. La revedere.

La revedere, i-am răspuns Și am pornit la pas spre hotel, vădit interesat de noua mea cunoȘtința.

_____.